

Kapak

MİLYARDERLER

En Zengin 100 Türk

Türkiye'de 20 dolar milyarderinin izine rastladık. Semahat Arsel ve Suna Kıraç ilk kadın milyarderler olarak listemize girdi. Ayrıca bu yolda ilerleyen 80 işadama da tespit ettik. | Burak Mavi editörlüğünde Burcu Bulut, Emre Ünal, Kemal Şen

AMERİKA'NIN EN ZENGİN İSİMLERİNİN YER ALDĞI "Forbes 400" listesi 1982 yılında ilk kez yayınlandığında, Amerikalıların servete ve servet sahiplerine bakışını değiştirdi. Liste kimileri için kapitalizmin en berbat aşırılıklarını yüceltiyordu. ABD Komünist Partisi'nin lideri Gus Hall, listedeki isimlere ek servet vergisi uygulanmasını bile istemişti.

Kimileri için ise Forbes 400, Amerika'nın fırsatlar ülkesi olduğunu bir kez daha kanıtlıyordu. Liste hakkında bugüne kadar sadece bir dava açıldı. Listede yer almak istemeyen Teksaslı bir işadama'nın açtığı davada mahkeme heyeti řu karara vardı:

"Para iktidardır ve bu ülkede varlıklılarının büyük gücü vardır; ekonomik, sosyal ve politik açıdan etkilidirler. Ve Amerikan kamuoyunun bu insanların kimler olduğunu bilmeye hakkı vardır."

Forbes Türkiye olarak, Amerika'dan 23 yıl sonra bu araştırma'yı Türkiye'ye taşıyoruz. Bunun için arkamızda Forbes Amerika'nın engin tecrübesi ve bilgi birikimi var. Yine de ilk başta kafamızda birçok soru işareti belirdi. Önerilen metodolojinin bir kısmını Türkiye'de uygulayacağımızı düşündük. Çünkü araştırmamız için kullanılan tüm verilerin belgelere dayandırılması gerekiyordu. Türkiye gibi şeffaflığın bir an görünüp aylarca kaybolduğu bir ortamda bunu yapmak imkansızdı; daha doğrusu başta biz

Rahmi Koç

Erol Sabancı

Turgay Ciner

öyle sanyorduk. Uzun bir çalışma süreci geçirdik. İşadamlarına, oda başkanlarına danıştık ve 125 kişilik bir liste oluşturduk. Listede bulunan 125 kişiye ait tam 2 bin 282 şirketi araştırdık. Ticaret sicil memurluklarından temin ettiğimiz hazirun cetvellerini, defterdarlık, tapu ve trafik sicil kayıtlarını inceledik. Ayrıca İMKB ve ISO 500 verilerinden yararlandık.

Her birimizin elinde bir hesap makinesi, çalışma masalarımızın üzerinden taşan dosya yığınlarının arasında kaybolduk. Listedeki herkese haklarında araştırma yaptığımızı ve bazı sorular sormak istediğimizi bildirdik. 125 kişiden sadece bir kişi bizi geri aradı. Biz de envanter incelemesine yoğunlaşmak istedik.

Ancak bu kez de araştırdığımız isimleri duyan bazı bürokratlar, verileri bizimle paylaşmamak için ellerinden gelen herşeyi yaptılar. Vergi Usul Kanunu'ndan bir duvar ördüler önümüze: "5'inci madde," diyorlardı. Maddenin bir paragrafında, "bu vergi mahremiyetine girer" deniliyor, aynı maddenin takip eden paragrafında (Ek: 26/6/1964 - 485/1 Md) ise "Gelir Vergisi mükellefleri ... ile sermaye şirketleri her yıl mayıs ayının son gününe kadar vergi tarhına esas olan kazanç tutarları ile bunlara isabet eden vergi miktarlarını gösteren levhayı merkezlerine, şubelerine, satış mağazalarına iş sahipleri ile mükellefler tarafından kolayca okunup görünecek şekilde asmak zorundadırlar" ifadesi yer alıyordu. Ancak bu çelişki bile hiçbir işimize yaramadı. Kısacası bilgi edinme hakkımızdan gerektiği gibi yararlanamıyorduk.

Bizden daha önce bu araştırmayı yapmaya çalışan meslektaşlarımızın yaşadığı sorunlara biz de şahit olduk. Ancak gerek Forbes Amerika'nın sağladığı metodoloji ve veri desteği, gerekse izlediğimiz stratejilerle, ulaşılamaz gibi görünen birçok veriye ulaştık. Bu arada bir parantez açıp belirtelim, Forbes Amerika'nın ekim ayında yayınlayacağı olan "Küresel Milyarderler Listesi" ile bizim çalışmamız arasında birtakım farklılıklar olması mümkün. Bunun nedeni iki araştırmanın yürütülmesi arasındaki zaman farkında rakamlarda yaşanan olası değişikliklerdir.

Konuya geri dönecek olursak, daha önce yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan listeleri incelediğimizde şöyle bir tezatla karşılaştık: Sıralama yapılırken Koç, Sabancı ve Doğan gibi isimlerin servetleri aileleriyle birlikte hesaplanırken, diğerlerinde işadamlarının yalnızca şahsi servetleri kıstas alınmıştı. Kendi kendimize şunu sorduk: Kişisel servetten ne anlıyoruz? Bu çok önemli bir detay, çünkü yıllardır Türkiye'nin en zengin işadamı olarak anılan Rahmi Koç, şahsına ait hisseler, üzerinde bulunan gayri-

Zirvedekiler

Açıklanan hisse değerleri, tapu, trafik ve defterdarlık verileri kullanılarak yapılan hesaplamalarda, hazirun cetvelinde görünmeyen, beyan edilmemiş hisse oranları, yurtdışı fonlardaki varlıklar ve banka hesapları hukuki nedenlerle dışarıda bırakıldı.

Sabancı Ailesi		Şirket (Milyon \$)	
1	Erol Sabancı	Sabancı Holding	1.800
10	Şevket Sabancı	Sabancı Holding	1.250
14	Ömer Sabancı	Sabancı Holding	1.145
53	Yalçın Sabancı	Ya-Sa Holding	650
94	Ali İsmail Sabancı	Esas Holding	400
95	Demir Sabancı		400
101	Çiğdem Sabancı	Sabancı Holding	390
102	Dilek Aslıhan Sabancı	Sakıp Sabancı Hold.	360
104	Sevil Sabancı	Sakıp Sabancı Hold.	345
		Toplam Servet	6.470

Koç Ailesi		Şirket (Milyon \$)	
2	Suna Kıracı	Koç Holding	1.506
3	Semahat Arsel	Koç Holding	1.501
5	Rahmi Koç	Koç Holding	1.454
75	Mustafa Koç	Koç Holding	485
78	Ömer Koç	Koç Holding	465
79	Yıldırım Ali Koç	Koç Holding	460
		Toplam Servet:	5.871

Şahenk Ailesi		Şirket (Milyon \$)	
4	Ferit Şahenk	Doğuş Holding	1.474
6	Filiz Şahenk		1.395
35	Deniz Şahenk		803
		Toplam Servet:	3.672

Doğan Ailesi		Şirket (Milyon \$)	
11	Aydın Doğan	Doğan Holding	1.228
86	Vuslat Doğan Sabancı	Doğan Holding	436
90	İşıl Doğan	Adilbey Holding	434.5
89	Hanzade Doğan	Doğan Holding	434.5
88	Begümhan Doğan	Doğan Holding	434.5
87	Arzuhan Yalçındağ	Doğan Holding	434.5
		Toplam Servet:	3.402

Bülent Eczacıbaşı

Suna Kıraç

Ferit Şahenk

Hüsnü Özyeğin

menkuller ve araçlar hesaplandığında listemizin ancak beşinci sırasına yerleşebiliyordu.

Aileleri "bölünce" Türkiye'nin üç kadın milyarderlerini de tespit etme fırsatını yakaladık. Bu isimler Vehbi Koç'un iki kızı Semahat Arsel ve Suna Kıraç ile Ferit Şahenk'in kızkardeşi Filiz Şahenk'ti.

Bu isimler hakkında biraz bilgi verelim hemen: Semahat Arsel 2004 yılında İstanbul Defterdarlığı'nın açıkladığı vergi rekortmenleri listesinde dokuzuncu sıradaydı. Vehbi Koç Vakfı Yönetim Kurulu başkanlığını yürüten Arsel, 1928 doğumlu. Eğitimini İstanbul Amerikan Kız Koleji daha sonra da Almanya'da Goethe Enstitüsü'nde yapmış. Aynı zamanda Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Mütevelli Heyeti Üyesi ve Florance Nightingale Vakfı ikinci başkanı. Özellikle hemşire eğitimine yaptığı katkılarla adından sıkça söz ettiriyor.

1941 doğumlu Suna Kıraç da Amerikan Kız Koleji'nde okumuş ve Boğaziçi Üniversitesi'nde bankacılık ve finans eğitimi almış. Türkiye'de çocukların eğitimine yönelik yaptığı çalışmalar nedeniyle London Business School tarafından onur üyeliğine kabul edilmiş. Kıraç, Robert Kolej ve Koç Üniversitesi ile Vehbi Koç, Türk Eğitim ve Eğitim Gönüllüleri vakıflarında mütevelli heyeti üyesi.

Filiz Şahenk 1967 doğumlu. 1985-1988 yıllarında yönetim ve finans alanında master yapmış. 1988'de Richmond College'de (Londra) güzel sanatlar, işletme ve ekonomi eğitimi görmüş. 1985 yazında Doğu İnşaat'ta çalışmaya başlayan Şahenk, Haziran 1989-1990 döneminde Doğu Holding Başkan Danışman Yardımcısı olarak görev yapmış. Halen Doğu Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili.

Listenin başındaki isimse 40 yıllık bankacı Erol Sabancı. Bankanın tüm sanayi iştiraklerini Sabancı Holding'e devretmek Akbank'ta yaptığı en önemli operasyondur. Bankanın sanayicilikle bağını koparan Sabancı, bu iştiraklerin satışından elde edilen gelirle Akbank'ın sermayesini güçlendirdi ve bugün piyasa değeri 12 milyar dolara yaklaşan bir banka yarattı. Sabancı Holding nasıl olsa gücünü kullanarak kredi bulabileceği için banka, strateji olarak kaynaklarını başka firmalara kullandırma kararı aldı. Bu sayede Akbank'ın riski küçük kaldı ve karlılıkta iyi bir seviyeye geldi.

Kritik zamanlarda radikal kararlar almasıyla tanınan bir başka isim, Ferit Şahenk de listenin ön sıralarında. Şahenk de Garanti ile Osmanlı Bankası'nı birleştirerek kriz döneminde holdingi rahat-

lattı. Giderek perakendede büyüme yoluna giden Doğu Grubu'nu, hızla gıdadan çıkardı. Mart 2003'de Filiz Gıda'yı ortağı İtalyan Barilla'ya devretti. Mayıs ayında ise Uno Ekmek'i Doruk Grubu'na sattı. Zarardaki Tansaş'ı ayağa kaldırıp Koç Holding'e satması da gıda stratejisinin son halkasını oluşturdu. Otomotiv sektöründe büyümeye gitti. Volkswagen, Audi, Porsche, Seat ve Skoda'nın Türkiye distribütörü olarak otomotivin sayılı oyuncularından biri oldu. Son olarak GE Consumer Finance ile ortaklık kurarak özellikle mortgage kredileri konusunda Garanti Bankası'nın değerini artıracak projelere yelken açtı. Son zamanlarda ise özelleştirmelere yoğunlaştı. Geçen yıl Afken ve Alman Tuv Süd ile ortaklaşa girdiği araç muayene istasyonlarının özelleştirme ihalesini kazandı. Şimdilerdeyse Milli Piyango özelleştirilmesiyle ilgileniyor.

İnşaat sektörünün önde gelen isimlerinden Salih Tatlıcı ise listemizin sürpriz isimleri arasında yer aldı. Tatlıcı'nın, İstanbul'da iş ve alışveriş merkezlerinden oluşan üç büyük inşaatı halen sürüyor. Etiler'deki Tat 2000, Şişli'deki Tat Merkez ve Zincirlikuyu'da inşa ettiği Tat Towers'ın toplamı 300 bin metrekare. Tatlıcı, şirketlerinin üzerindeki gayrimenkullerle de dikkat çekiyor. İşte Forbes Türkiye'nin dolar milyarderleri araştırmasının heyecan verici ve zengin detayları...

Diğer milyarderler

Sıra	Adı	Şirket (Milyon \$)	Değer (Milyon \$)
7	Hüsnü Özyeğin	Fiba Holding	1.380
8	Hasan Çolakoğlu	Çolakoğlu Grubu	1.360
9	Bülent Eczacıbaşı	Eczacıbaşı Holding	1.310
12	Tuncay Özilhan	Anadolu Grubu	1.200
13	Ahmet Nazif Zorlu	Zorlu Holding	1.150
15	Ömer Dinçök	Akkök Holding	1.100
16	Kamil Yazıcı	Anadolu Grubu	1.100
17	Asım Kibar	Assan Holding	1.100
18	Salih Tatlıcı	Tatlıcı Grubu	1.075
19	Turgay Ciner	Ciner Grubu	1.060
20	Faruk Yalçın	Makyal İnşaat	1.050

Forbes Amerika tarafından yayınlanan "Dolar Milyarderleri" listeleriyle farklılık gösteren rakamlar, bireysel servetlerin hesaplanmasında baz alınan tarihlerin farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

Milyara koşanlar

Türkiye'de şu anda 20 dolar milyarderi var. Aşağıdaki listede ise gelecek yılların 'milyarder adayları' bulunuyor. Forbes Türkiye'nin gelecek yıl yapacağı 'En Zenginler' araştırmasında bu isimlerden bir kısmı daha -hiç kuşkusuz- 'dolar milyarderleri' listesine transfer olacak. Aile servetlerinin toplam değerini göstermek amacıyla da tablolarda 103 isim yer almaktadır.

Sıra	Adı	Şirket (Milyon \$)	Sıra	Adı	Şirket (Milyon \$)
21	Ishak Alaton	Alarko Holding 975	57	Ahmet Hamoğlu	Hamoğlu Holding 620
22	Erdoğan Demirören	Demirören Grubu 950	58	Mehmet Nazif Günel	MNG Holding 615
23	Nurettin Çarmıklı	Nurol Holding 940	59	Zafer Yıldırım	Orjin Deri 605
24	Şarik Tara	Enka Holding 925	60	İbrahim Bodur	Kale Grubu 600
25	Murat Ülker	Ülker Grubu 925	61	Bayram Yusuf Aslan	Karadeniz Denizcilik 590
26	İhsan Doğramacı	Tepe Grubu 910	62	Mehmet Torun	Torunlar Gıda 575
27	Yılmaz Soyak	Soyak Grubu 900	63	Muharrem Eskiyapan	Nuh Çimento 550
28	Asım Kocabıyık	Borusan Holding 900	64	İzzet Bayraktar	Bayraktar Holding 550
29	Ahmet Çalık	Çalık Holding 900	65	Cem Boyner	Boyner Holding 550
30	Abdülkadir Konukoğlu	Konukoğlu Holding 875	66	Ahmet Keleşoğlu	Selçuk Ecza 545
31	Ali Dinçök	Akkök Holding 870	67	Ertuğrul Kurdoğlu	Kurdoğlu Ata Holding 525
32	Nihat Gökyiğit	Tekfen Holding 850	68	Lucien Arkas	Arkas Holding 520
33	Feyyaz Berker	Tekfen Holding 850	69	İmam Altınbaş	Altınbaş Holding 510
34	İsak Lodrik	Enboy Tekstil 820	70	Yüksel Gangam	Gangam Grubu 500
36	Necati Akçağlılar	Tekfen Holding 770	71	Vitali Hakko	Vakko 500
37	İnan Kıraç	Kıraça Holding 750	72	Kemal Şahin	Şahinler Holding 500
38	Erol Üçer	Gama İnşaat 750	73	Ethem Sancak	Hedef Alliance Holding 500
39	Demir Karamancı	Karamancı Holding 750	74	Adnan Silahtaroğlu	Silkar Grubu 500
40	Saffet Ulusoy	Ulusoy Holding 725	76	Nuri Özaltın	Özaltın İnşaat 480
41	Celal Sönmez	Sönmez Holding 710	77	Metin Kalkavan	Dati Denizciler 480
42	İbrahim Cevahir	Cevahir Holding 700	80	Hamdi Akın	Akfen Holding 455
43	Ünal Aysal	Unit Grup 685	81	Mümtaz Tahincioğlu	Kent Gıda 450
44	Selçuk Yaşar	Yaşar Holding 685	82	Mehmet Hattat	Hema Endüstri 450
45	İdris Yamantürk	Gürüş İnşaat 685	83	Hüseyin Özdilek	Özdilek Grubu 450
46	Nati Günel	Günel Porselen 675	84	Hulusi Necati Kurler	Saray Halı 450
47	Cemalettin Sarar	Sarar Grubu 665	85	Adnan Çebi	Makyol İnşaat 450
48	Nihat Özdemir	Limak İnşaat 660	91	Firuz Kanatlı	Eti Grubu 425
49	Selahattin Beyazıt	Beyazıt Grubu 650	92	Emrullah Turanlı	Taşyapı İnşaat 420
50	Mustafa Boydak	Boydak Grubu 650	96	Murat Dedeman	Dedeman Holding 400
51	Ahmet Eren	Eren Holding 650	97	İbrahim Balarısı	Arı Mensucat 400
52	Ahmet Çuhadaroğlu	Çuhadaroğlu Holding 650	98	Fikret Evyap	Evyap Grubu 400
54	Kemal Gülman	Gülman Grubu 640	99	Emine Kamışlı Sabancı	Esas Holding 400
55	Ahmet Suha Mermerci	Akfil Holding 630	100	Ali Haydar Ersoy	Ersoy Otelcilik 400
56	Ahsen Özokur	Yıldız Holding 620	103	Demet Çetindoğan	H.Ö.Sabancı Holding 350